

Uppsala kommun

Granskning av detaljplan för del av Berthåga kyrkogård, Uppsala kommun

Kommunens ärendenummer: PBN 2023-000288

Beskrivning av ärendet

Detaljplanen har överlämnats till Länsstyrelsen för granskning i enlighet med 5 kap. 20 § plan- och bygglagen (2010:900), PBL. Detaljplanen handläggs med standardförfarande.

Enligt 5 kap. 22 § PBL ska Länsstyrelsen under granskningstiden yttra sig över planförslaget, om planförslaget enligt Länsstyrelsens bedömning innebär att någon av överprövningsgrunderna i 11 kap. 10 § PBL inte följs eller tillgodoses.

Länsstyrelsens synpunkter i samrådsskedet framgår av yttrande dnr 3166-2024, daterat den 28 maj 2024.

Syftet med detaljplanen

Syftet med detaljplanen är att möjliggöra en utvidgning av Berthåga kyrkogård. Utvidgningen innebär fler gravplatser för kistbegravningar, samt en byggrätt för en byggnad avsedd för komplement till kyrkogårdens verksamhet.

Detaljplanens överensstämmelse med översiktsplanen

Länsstyrelsen bedömer att detaljplaneförslaget överensstämmer med översiktsplanen enligt 4 kap. 33 § p.5 PBL.

Länsstyrelsens synpunkter - prövningsgrunder enligt 11 kap. 10 § PBL

Länsstyrelsen har inget att tillägga i fråga om hur planförslaget tillgodoser statliga eller andra allmänna intressen och bedömer, med hänsyn till prövningsgrunderna i 11 kap. 10 § PBL och nu kända

förhållanden, att ett antagande av detaljplanen inte kommer att prövas.

Upplysningar

Artskydd

Miljöbalken gäller parallellt med PBL. Det finns därför inte något formellt krav på att en dispensprövning som behövs enligt artskyddsförordningen ska ha utförts innan detaljplanen antas. Vid planläggning ska dock bebyggelse och byggnadsverk utformas och placeras på den avsedda marken på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till bland annat naturvärdena på platsen. Regeringsrätten har uttalat att om frågan om fridlysta arter tas upp först sedan övriga prövningar slutförts finns det en risk att någon verklig prövning av förutsättningarna för undantag från skyddet inte kommer till stånd (RÅ 2005 ref 44).

Underlaget i ett detaljplaneärende bör därför vara så pass utförligt att det går att bedöma om planen kan genomföras utan att komma i konflikt med artskyddsförordningen. Ett bristfälligt underlag utgör inte grund för länsstyrelsens överprövning av detaljplanen, men kan vara skäl för att ett beslut om att anta en detaljplan upphävs av domstol. Se bl.a. mål P 14048-22.

Rapporten för fågelinventeringen och artskyddsutredningen som tagits fram i aktuellt ärende är daterad den 22 augusti 2025 och utgår från dåvarande rättspraxis och lagstiftning. Länsstyrelsen erinrar om att 4 § första stycket 4 artskyddsförordningen sedan den 1 maj 2026 har en ny lydelse, se nedan. Länsstyrelsen bedömer dock att denna ändring inte medför någon påverkan på vad som framkommer i fågelinventeringen och artskyddsutredningen.

Den 1 augusti 2025 avgjorde EU-domstolen målet C 784/23, Voore Mets. Enligt domen är förbuden i artikel 5 i fågeldirektivet (genomförs i artskyddsförordningens 4 §) tillämpliga på samtliga fågelarter och inte begränsade till endast vissa specifika fågelarter eller arter som är hotade på någon nivå eller har en långsiktigt vikande populationstrend. Enligt domen är det inte relevant att göra en prövning av åtgärdens påverkan på berörda fågelarters populationsnivå vad gäller förbuden i 4 § 1 och 2 (att fåglar dödas, eller att bon eller ägg förstörs eller skadas). Dessa förbud är således tillämpliga oavsett vilken påverkan som en åtgärd får på den berörda fågelarten.

Av underlaget i aktuellt ärende framgår det att flera par gulsparvar sannolikt häckar på flera platser inom inventeringsområdet. Enligt Artfakta läggs boet på marken eller lågt i buske, ofta vid en stenmur, i ett dike, skogsbryn eller liknande. Även sånglärka som konstaterats förekomma i området och som anges troligen häcka där, är en art som häckar på marken. Det finns enligt Länsstyrelsens bedömning därmed en risk att bon och ägg från dessa fåglar kan komma att skadas vid genomförandet av detaljplanen. Det finns inga föreslagna skyddsåtgärder avseende bon och ägg i artskyddsutredningen eller i planbeskrivningen. Däremot rekommenderas det i artskyddsutredningen att avverkningar och annat maskinellt buller undviks under häckningssäsongen (mars-juli) för att undvika störning på fåglar och övriga djur.

Länsstyrelsen anser att det bör framgå av planbeskrivningens genomförandedel att anläggningsarbetet ska anpassas i tid och inte får ske under perioden 15 april - 31 augusti med hänsyn till häckningsperioderna för gulsparv och sånglärka. Länsstyrelsen bedömer att detta är en nödvändig skyddsåtgärd under detaljplanens genomförande för att inte 4 § 2 artskyddsförordningen ska aktualiseras.

Enligt 4 § artskyddsförordningen är det förbjudet att

1. avsiktligt fånga eller döda vilda fåglar,
2. avsiktligt förstöra eller skada vilda fåglars bon eller ägg eller bortföra sådana fåglars bon,
3. samla in vilda fåglars ägg, även om de är tomma, och
4. avsiktligt störa vilda fåglar, särskilt under deras häcknings- och uppfödningssperiod, om störningen har väsentlig betydelse med hänsyn till fågeldirektivets syfte att
 - a) bibehålla populationerna av fågelarterna på en tillfredsställande nivå, särskilt utifrån ekologiska, vetenskapliga och kulturella behov, med beaktande även av ekonomiska krav eller rekreationsbehov, eller
 - b) anpassa populationerna av arterna till den nivå som anges i a).

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av planhandläggare Olle Norqvist med planhandläggare Ida Larsson som föredragande. I den slutliga handläggningen har också handläggare för fornlämningsfrågor Ulf Fransson, handläggare vid miljöstrategienheten Agnes Forsberg och naturvårdshandläggare Linda Bonnevier medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.